

Godkendt referat fra møde i Det Grønne Råd

MØDEDATO	5. december 2024
TID	Kl. 15.00-17.00
STED	Københavns Rådhus, Teknik- og Miljøudvalgets mødelokale, 1. sal, værelse 51
MØDEDELTAGERE	Ole Damsgaard , Danmarks Naturfredningsforening (OD) Peter Nicolai Halvorsen , Dansk Ornitologisk Forening (PNH) Giuliano Matessi , Friluftsrådet (GM) Christian Eggert Jørgensen , Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd (CEJ) Andreas Findling-Rottem , Danmarks Sportsfiskerforbund (AF) Erik Hjulmand , Cyklistforbundet (EH) Jenny Bendix Becker , Foreningen Hovedstadens Forskønnelse (JBB) Anneli Lindqvist , Ungerådet KBH (AL) Rikke Skovbølling Brandt , Teknik- og Miljøforvaltningen (RSB) Flemming Otto , Teknik- og Miljøforvaltningen (FO) Jens Ole Juul , Teknik- og Miljøforvaltningen (JOJ) Susanne Henriksen , Teknik- og Miljøforvaltningen (SH) – referent
Ad hoc	Lasse Lund Kyllensbech , Børne- og Ungdomsforvaltningen (LLK) Mette Algren Mikkelsen , Børne- og Ungdomsforvaltningen (MAM) Sally, Thomas, Agnes og Mattias , skoleelever fra Øster Farimagsgade Skole Per Andreasen , Teknik- og Miljøforvaltningen (PA) Mads Monrad Hansen , Økonomiforvaltningen (MMH) Ditte Marie Schouenborg , Økonomiforvaltningen (DMS)
Afbud	Line Barfod , teknik- og miljøborgmester (LB) William Demant , Den Grønne Ungdomsbevægelse (WD) Søren Hemmingshøj , Danmarks Idrætsforbund (SHE)

20. januar 2025

Sagsnr.
2024-0382281

Dokumentnr.
2024-0382281-8

Sagsbehandler
Susanne Henriksen

Parker, Kirkegårde og Renhold
Bynatur

Njalsgade 17
2300 København S

EAN nummer
5798009809452

Referat

1. Velkomst v/ Rikke Skovbølling Brandt

RSB bød velkommen og meddelte, at LB desværre var blevet forhindret i at deltage. Herefter præsenterede mødedeltagerne sig.

2. Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt uden bemærkninger.

3. Præsentation af Håndbog til biodiversitet på byens skoler – et redskab til skoler, som ønsker mere biodiversitet og lokal naturdannelse

v/ Lasse Lund Kyllensbech og Mette Algren Mikkelsen,
Børne- og Ungdomsforvaltningen samt fire skoleelever fra
Øster Farimagsgade Skole

Sally, Thomas, Agnes og Mattias fortalte på skift om arbejdet med Håndbog til biodiversitet på byens skoler. De havde været klimaambassadører sammen med 16 andre elever fra tre andre københavnske skolars 6. til 8. klasser. Arbejdet var foregået som seks workshops, hvor de på den sidste havde præsenteret deres oplæg til håndbog. Formålet med arbejdet havde været at give forslag til, hvordan Københavns Kommunes Biodiversitetsstrategi kan implementeres både i skolegårdene og undervisningen samt bidrage til gode frikvarterer.

Det blev forklaret, hvorfor og hvordan skolerne har betydning for biodiversiteten, og der blev givet eksempler på tiltag. Fx foreslås at skoler med begrænset udeareal laver lodrette tiltag som opsætning af espalier og mursejlerkasser højt oppe på mure. På skoler med god plads er det vigtigt med træer og buske, der også kan bruges til gemmelege, samt vilde områder og arealer med kvasbunker, der også kan bruges i undervisningen.

Generelt er det vigtigt at inddrage eleverne i tiltagene, så de passer bedre på og får viden om, hvordan de kan dyrke noget. Det vil være godt med bl.a. spiselige planter. Det kan opfattes som belønning ligesom skoleudflugter, der gives, hvis eleverne har passet på skolens biodiversitetstiltag.

JOJ roste fremlæggelsen og spurgte, hvilke forventninger eleverne har til håndbogen. Agnes håbede, at den vil gøre byen mere grøn. OD spurgte, om eleverne bekymrer sig over biodiversitetskrisen. Agnes svarede ja, men ikke hele tiden.

JBB spurgte, hvad elevernes egen skole siger til håndbogen. Svaret var, at skolens leder er positiv, men skolens fysiske rammer sætter en begrænsning. MAM udtalte, at generelt gælder for at initiativerne kan realiseres, at det er vigtigt at have en lærer, som driver dem. PNH mente, at det også er vigtigt at tænke langsigtet, derfor bør der laves en plan. Agnes tilføjede, at det også er vigtigt at involvere skolens små elever. RSB fortalte, at i Hans Tavsens Park, hvor der ligger en skole i hver ende, skal man i gang med et stort skybrudsprojekt. Men her har en af skolerne sagt, at de har brug for mere asfalt.

CEJ var meget begejstret for håndbogen og spurgte, hvordan den bliver spredt til andre skoler. MAM håbede, at der via strategien for biologisk mangfoldighed kan komme midler til undervisning, og der på den måde kan ske noget, men pt. er der ikke afsat midler til realisering af håndbogen.

RSB sagde, at det er vigtigt at bevare håbet og fortalte, at strategien realiseres via 4-årige handleplaner. Hun foreslog, at håndbogen sendes til lokaludvalgene, som har egne penge, de kan disponere over. CEJ var enig og tilføjede, at han netop havde vist håndbogen til Amager Vest Lokaludvalg, som også var begejstret, og ikke forinden kendte til den. PNH spurgte, hvor mange klimaambassadører, der er uddannet i alt, og svaret var 20 elever.

4. Stormflodsplan med fokus på sikring af København v/ Per Andreasen, Teknik- og Miljøforvaltningen

PA gav en kort status over Københavns Kommunes hidtidige arbejde med stormflodsikring, som startede i 2009. Senest er der i 2022-2024 foretaget en omfattende forundersøgelse af stormflodsplanen for København og de tilstødende tre kommuner Hvidovre, Tårnby og Dragør, som det er ønsket at foretage en fælles beskyttelse af. Det er godt, at der er samarbejde om dette, som også inkluderer Staten, Metroselskabet og Sund & Bælt. Forundersøgelsen omfatter fire delrapporter: Sikringsniveauer, Kortlægning af mulige anlægstyper (inkl. økonomi) og miljøforhold, Samfundsøkonomisk analyse samt Forslag til

finansiering, organisering og myndighedsbehandling. Sidstnævnte er bl.a. vigtig, fordi den nugældende lovgivning bestemmer, at det kun er dem i første række, i forhold til en potentiel stormflodshændelse, som skal betale for stormflodssikringen. Men det giver ikke rigtig mening. Desuden er en statslig medfinansiering vigtig.

RSB spurgte, om en kommune gerne selv må finansiere sin stormflodssikring. PA svarede, at ja det er tilladt, men i så tilfælde vil det nok blive et problem i forhold til kommunens anlægsramme.

PA præsenterede kort resultatet af forundersøgelsen vedrørende sikringsniveauer og gav eksempler på mulige former for sikringsløsninger som diger, stensætninger, stenkastninger, spunsvægge, højvandsmure og stormflodsporte. Det økonomisk overslag er på 12-13 mia. kr. og med en anlægsperiode på 30-40år gældende for i alt 14 delstrækninger rækkende fra Avedøre Holme omkring Amager langs Sjællands kyst til og med Svanemøllebugten.

PA tilføjede, at forvaltningen er i gang med at lære, hvordan budskaberne om risikoen for stormflod og nødvendige beskyttelser skal formidles til borgerne. Der har hidtil været afholdt fem borgermøder, geografisk fordelt i forhold til de områder, som påvirkes. RSB spurgte, hvad borgerne siger. PA svarede, at der er accept af, at vi pt er meget tidligt i processen og derfor arbejder med en lang tidshorisont. Det ønskes, at vi får afklaret hvilke former for sikringer, der skal anvendes.

OD spurgte, om Lynetteholmen også er inkluderet i arbejdet. PA svarede, at storflodsbeskyttelse af Lynetteholmen også er med. OD antog, at Kalveboderne og Kalvebod Fælled er de områder, der allerførst vil blive ramt. PA svarede, at disse områder vil blive beskyttet, men omfanget af beskyttelse afhænger af, om man vil acceptere diger mellem engene. Hvis disse områder bliver oversvømmet, er en anden udfordring også, hvordan saltvandet kommer væk igen. GM spurgte, om man også havde undersøgt effekten på naturområderne. PA var sikker på, at dette er tilfældet, men han kunne ikke lige referere resultatet.

PA fortalte, at analysen af samfundsøkonomi, finansiering, organisering og myndighedsforhold første lige er afsluttet. Det samlede resultat af forundersøgelsen forelægges regeringen og alle fire kommunalbestyrelserne i januar 2025. Alle rapporter

offentliggøres på forundersøgelsens hjemmeside

<https://sundogbaelt.dk/forbindelser/forundersogelse-af-stormflodssikring-af-kobenhavn/> .

PA viste kort over områdernes beskyttede natur- og fredede områder samt over hvilke områder, der forventes oversvømmet ved henholdsvis 100-års og 2.000 års hændelser, hvis stormfloden sker fra syd. PA deltager gerne i møder for at fortælle om stormflodssikringen, hvis rådets medlemmer ønsker det.

PNH var glad for opdateringen, og at man er så tidligt i gang med planlægningen. Han håbede, det bliver tilstrækkeligt at forhøje digerne for at beskytte Kalvebod Fælled. Men han forstod godt, at der er mange ting at tage stilling til.

5. Forslag til etablering af lystfiskeri i Skt. Jørgens Sø
v/ Andreas Findling-Rottem

AF fortalte, at Fiskeklub København nu oplever en markant medlemsstigning særligt af børn og unge. Men der er flere udfordringer, da der er færre muligheder for at fiske både på grund af stop for torskefiskeri i Østersøen inkl. KBH-havn og Øresund, færre og dyre turbåde samt mangel på bynært fiskevand.

AF gav eksempler på søer i København, hvor det er attraktivt at fiske, men hvor det er forbudt. I bl.a. Utterslev Mose og Vestvolden er det tilladt, men ikke længere attraktivt, da der er få fisk. AF foreslog derfor, at det bliver tilladt at fiske i Skt. Jørgens Søerne med disse begrundelser:

- formodentlig en god bestand af bl.a. gedder og aborrer
- søerne er store og er vurderet til at kunne tåle et vist fiskepres (Henrik Carl, biolog, Københavns Universitet)
- central beliggenhed
- let tilgængeligt for særligt børn og unge
- fornuftig afstand mellem fiskevand og gang-/cykelsti
- ulovligt fiskeri kan forhindres gennem reguleret fiskeri med kontrol

AF vurderede, at tilladelse til fiskeri vil forudsætte en meget lang række af regler bl.a. at fiskeri ikke tillades i geddens fredningstid, fiskeriet forudsætter gyldigt fisketegn og at medlemmer af Fiskeklub København kan kontrollere andre fiskende.

AF foreslog, at fiskeriet bliver offentligt tilgængeligt, og sker ved køb af dagkort via Fiskekort.dk for 100 kr./person, at indtægter fra dagkortsalget går til Fiskeklub København, der håndterer formidling af reglerne, og at Fiskeklub København stiller opsynsmænd til rådighed. Dertil bliver yderligere en række af regler, som bliver nødvendige for forvaltning af fiskeriet. Klubbens kontroller vil dog ikke kunne give bøder, og derfor vil der også blive behov for en myndighed, som kan.

Fiskeriet kan enten foregå hele vejen rundt om søerne, undtagen ved platforme med bænke, bevoksede arealer, Tycho Brahe-området m.m., eller ved 24 udvalgte pladser – 11 omkring Skt. Jørgens Sø Nord og 13 omkring Skt. Jørgens Sø Syd. Men måske kan det blive en udfordring at markere fiskepladserne uden at genere det æstetiske/naturlige udtryk omkring søen.

AF sagde, at det er vigtigt at fiskeriet foregår på en ordentlig måde, med respekt for fiskene som levende væsner. Bl.a. derfor mente han, at der bliver behov for monitorering af fiskeriet, som han foreslog betalt af fisketegnsmidlerne og/eller Den Nationale Strategi for lystfiskeri. AF foreslog en forsøgsperiode på 2 år, men med løbende evaluering af en følgegruppe (2 møder/år) og evaluering i Det Grønne Råd efter ét år. AF forventede at sende et notat med forslaget til lystfiskeri ved Skt. Jørgens Søerne til forvaltningen inden nytår.

GM syntes godt om forslaget, men spurgte, hvorfor man vil begrænse muligheden til dagkort. AF svarede, at det var hans første bud baseret på budget for salg af kort og for at begrænse, hvis mange ønsker at fiske. OD gjorde opmærksom på, at Skt. Jørgen Søerne er dybvandsøer med ringe vandudskiftning, med dybde ned til 4,5 meter og lagdeling af vandsøjlen. Han spurgte, om AF havde gjort sig tanker, om fiskeriet vil påvirke disse forhold. OD gjorde desuden opmærksom på, at der er fugle, som yngler her. AF mente ikke, at det blev et problem, men af hensyn til fuglene kan det måske blive nødvendigt at indføre fredningstid.

PNH var også bekymret for, at fiskeriet kunne medføre forstyrrelser for fuglene, hvilket han ville vende med sit "bagland". Han mente, at det samlede pres på området burde undersøges.

AF ville sende sit oplæg til rådet, så alle medlemmer kan kommentere det.

6. Parkbelysning med fokus på de steder, hvor belysning er uheldigt ud fra et biodiversitetssynspunkt
v/ Ole Damsgaard og Peter Nicolai Halvorsen

OD konstaterede, at der i en forsøgsperiode havde været slukket for lyset i nogle af Københavns parker, men at lyset nu desværre er tændt igen. PNH tilføjede, at der er for meget lys i forhold til fuglelivet. OD sagde, at mørke generelt er en betingelse for mange dyrs navigation, og det styrer også deres hormonsystem. Halvdelen af alle insekter lever om natten og har brug for mørke for at skaffe føde og finde partner.

OD fortalte, at lys også er en begrænsende faktor for mange andre nat- og skumringsdyr som pindsvin, mus, flagermus, ugler med mere. Blandt andet navigerer mange trækfugle og flagermus efter stjernerne, men forstyrres af det kunstige lys. I Københavns parker findes mindst otte arter af flagermus. Deres lysfølsomhed varierer fra art til art, men alle skyr lys og fouragerer kun efter mørkets frembrud. Mange flagermus føder kun én unge om året. Kunstigt lys forlænger dagen, som medfører, at de ikke får tid nok til at samle føde og herved trues deres reproduktion.

PNH konkluderede, at det er vigtigt at slukke lyset, hvor det ikke er nødvendigt. OD opfordrede til, at det bliver genovervejet at have lys i Utterslev Mose og Valbyparken. I Gyngemosen, Lersøparken, Ryparken og Fælledparken er der også lys. OD vidste, at dette er af trafikale og sikkerhedsmæssige årsager efter aftale med politiet. Han foreslog, at belysningen i disse fire parker ændres til pullerter med rødt lys, når de nuværende lamper med sort lys er udtjente og alligevel skal udskiftes. Også i Vigerslevparken og på Assistens Kirkegård burde der være en strategi for udskiftning af det nuværende blå lys.

OD tilføjede, at også belysning af skulpturer og træer i parker, lyskastere rettet mod nattehimlen samt idrætsanlæg, der kaster lys til omgivende naturområder (fx Tingbjerg og Kløvermarken), er forstyrrende for dyrelivet. OD opfordrede til, at der udarbejdes en ny belysningsstrategi i kommunen, hvor hensynet til biodiversitet indgår med større vægt.

RSB mente, at OD's slideshow om parkbelysning bør gives til forvaltningen. OD sagde, at der er lavet en god undersøgelse af belysningen ved skaterbanen i Fælledparken, som viser, at det er muligt at differentiere tænd/sluk-tidspunktet. Han mente, at man tilsvarende burde se på de andre lamper i Fælledparken.

JBB spurgte, hvordan der kan tages fat på opgaven med belysning. JOJ svarede, at de hensyn, som OD efterlyser, vil kunne reguleres via udviklingsplanerne for parkerne. AL var bekymret for sikkerheden ved mindre lys. Hvis man cykler ved midnatstid, må man måske finde en anden vej, men på den anden side vender øjnene sig jo også gradvist til mørket, eller man må klare sig med cykellygter. PNH mente, at man i disse situationer skal cykle uden om parkerne.

7. Kommuneplan 2024 med fokus på implementering af biodiversitetsstrategien

v/ Mads Monrad Hansen og Ditte Marie Schouenborg, Økonomiforvaltningen

DMS fortalte, at Økonomiudvalget havde vedtaget kommuneplan 2024 på sit møde den 3. december, herunder vedtaget et ændringsforslag om Kommuneplantillæg for bynatur.

DMS gennemgik den del af den politisk hovedstruktur, som er relevant i forhold til implementering af biodiversitetsstrategien. Den er følgende:

- Fokus på at højne biodiversiteten
- Biodiversitet skal tænkes ind i byudvikling, omdannelse og drift af byens arealer
- Kommuneplanen regulerer de store greb i byens udvikling fx placering af byens grønne områder
- Grønne områder tænkes ind i planlægningen af de nye byområder fra start fx som for Jernbanebyen og Nordhavns næste etape.
- Kommuneplanen regulerer ikke udformning af grønne områder fx om det er græsplæne eller blomstereng - det er Teknik- og Miljøforvaltningens ressort i lokalplanlægningen.

Afstandsmålene i Kommuneplan 2024 er

1. At det sikres, at der i den eksisterende by maksimalt er 300 meter i vejledende gåafstand fra byens boliger til et grønt eller blåt område (uanset størrelse).
2. At der arbejdes for etablering af nye større grønne områder (min. 2 ha) i nye bydele inden for maksimalt 500 meter i vejledende gåafstand fra de nye boliger.

Af Kommuneplan 2024's øvrige fem mål er bl.a., at udvikling af eksisterende grønne områder og anlæg af nye grønne områder og friarealer styrker borgernes livskvalitet, biodiversiteten og byens tilpasning til fremtidens klima.

DMS gennemgik nu resultaterne af analysen af afstandsmål til grønne og blå områder. Hun oplyste også, at Økonomiforvaltningen årligt udarbejder en langsigtet arealplan for grønne områder, der danner grundlag for budgetbeslutninger om kommunale investeringer i nye grønne områder. DMS gav et indblik i kommuneplanens struktur, som indeholder Retningslinjer og Rammer. Hun forventede, at Kommuneplan 2024 vil blive vedtaget af Borgerrepræsentationen den 12. december 2024. Den samlede kommuneplan kan ses på kp24.kk.dk.

DMS fortalte, at takket være ændring af planloven er det nu muligt i kommuneplanen at fastsætte en begrønningsprocent for friarealer ved nybyggeri. Den skal danne udgangspunkt for lokalplanlægningen, og i tilknytning hertil er det muligt af stille krav til bynaturen. Af andre initiativer med målsætninger relateret til det grønne og biodiversitet i Kommuneplan 2024 er:

- Biodiversitetsstrategien (afsat mere end 50 mio.kr. i budget 2024 til implementering)
- Træpolitikken
- Forslag til flere grønne kiler og sammenhængende grønne områder
- Partnerskab med Danmarks Naturfredningsforening om biodiversitetsstrategien
- Partnerskab med byens store grundejere

OD var glad for vedtagelsen af tillægget for bynatur og at kommunen nu selv kan bestemme kvaliteten af det grønne ned i detaljer. Han tilføjede, at Amager Vest Lokaludvalg har indgået samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening om styrkelse af biodiversitet. De arbejder bl.a. for at forbedre de grønne forbindelser, finde "missing links" og korridorer, som skal etableres.

8. Forslag til dagsordenpunkter for kommende møder
(mødedatoer i 2025: 13.03, 24.06, 23.09 og 03.12)

RSB gjorde opmærksom på, at datoerne for rådets møder i 2025 nu er fastlagt. Hun oplyste, at forvaltningen på mødet i marts forventer at have følgende punkter:

- Projekt "Fremtidens Grøndalspark"
- Status for udviklingsplaner for parker
- Status over naturpleje i 2024
- Status over naturovervågning i 2024

RSB spurgte, om rådets medlemmer havde ønsker til dagsordenpunkter.

GM ønskede et punkt om den grønne trepartsaftales beslutning om Naturnationalpark Kalvebod Fælled. Han foreslog deltagelse af en person, som kan sige noget om, hvilken funktion Københavns skoleelever kan få.

AL ønskede emnet Grøn Skole.

RSB mindede om, at yderligere forslag til emner kan sendes til Susanne Henriksen.

9. Eventuelt

Her blev ingen emner debatteret.

RSB takkede for et godt møde.

Arbejdsliste:

Status for udviklingsplaner for parker

Status over naturpleje i 2024

Status over naturovervågning i 2024

Projekt "Fremtidens Grøndalspark"
Naturnationalpark Kalvebod Fælled
(foreslået af DN og Friluftsrådet)

Tungmetaller og andre miljøfremmede stoffer i havnen og øvrige steder med bademulighed – opfølgning på tidligere redegørelse (foreslået af DN)

Grønt kommuneplantillæg
(foreslået af DN som emne til debat på 2. mødet i 2025)

Grøn Skole
(foreslået af Ungeråd KBH)

Orientering om redegørelse for biodiversitetsstrategien og opdateringen af handleplanen
(foreslået af DN)

Udviklingsplaner for Københavns parker (Præsenteres løbende efterhånden som de foreligger)